

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ЯМБОЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

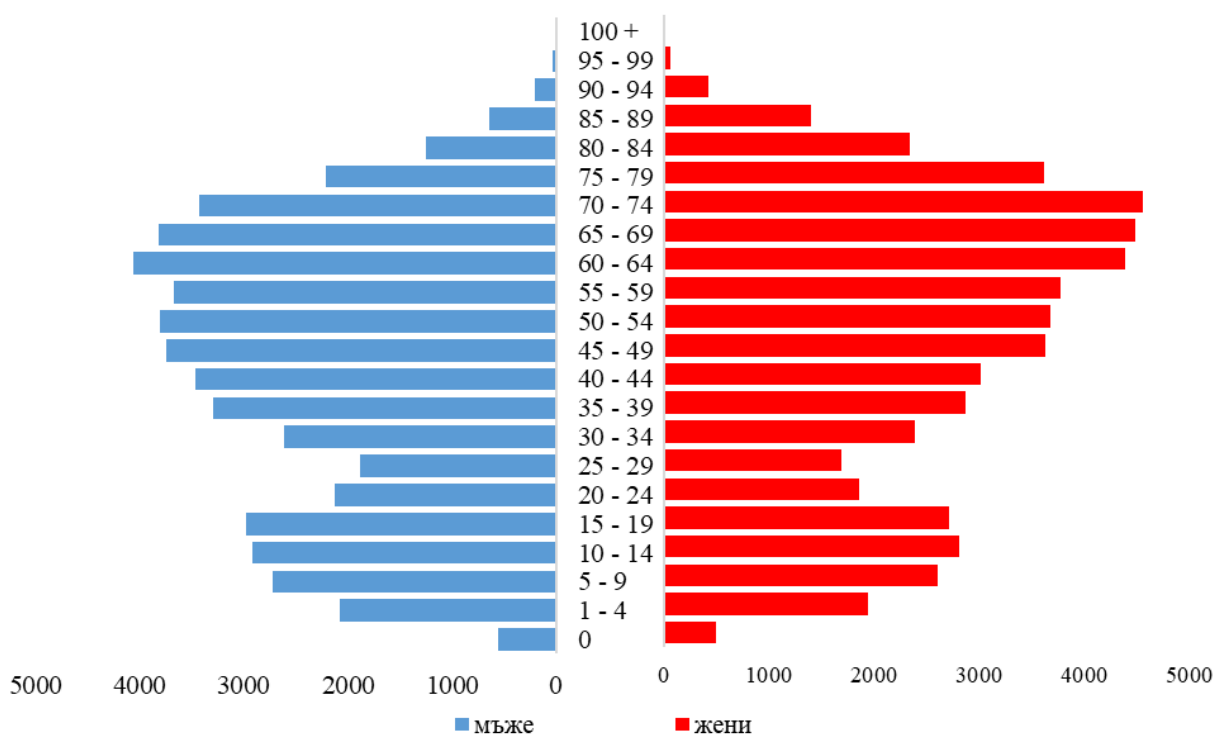
Брой и структури на населението

Населението на област Ямбол към 31 декември 2023 г. е 106 320 души, което представлява 1.6% от населението на страната. По брой на населението областта се нарежда на 22-ро място след област Кюстендил (107 673 души) и пред област Разград (100 696 души).

В област Ямбол мъжете са 51 506 (48.4%), а жените - 54 814 (51.6%), или на 1 000 мъже се падат 1 064 жени през 2023 година.

Разпределението по общини е както следва: на 1 000 мъже в община Ямбол се падат 1 101 жени, следват общините Болярово - 1 037, Елхово - 1 028, Тунджа - 1 022 и община Стралджа - 994 жени.

Фиг. 1. Население към 31.12.2023 г. по възраст и пол в област Ямбол

Към 31.12.2023 г. децата до 15 години са 16 134, или 15.2% от общия брой на населението в област Ямбол.

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в община Стралджа - 19.7%, следват общините Ямбол - 15.5%, Тунджа - 13.7%, Елхово - 13.2% и Болярово - с 12.0%.

През 2023 г. в област Ямбол лицата от 15 до 64 навършени години са 61 703 души, или 58.0% от общия брой на населението в област Ямбол.

Относителният дял на населението от 15 до 64 навършени години е най-висок в община Ямбол - 60.2%, следват общините Елхово - 59.0%, Стралджа - 54.9%, Болярово - с 54.4%. Най-нисък е дялът на посочената група в община Тунджа - 53.1%.

В края на 2023 г. лицата на **65 и повече навършени години са 28 483, или 26.8% от населението на областта.**

Дялът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в общините Болярово (33.6%), Тунджа (33.2%), Елхово (27.8%) и Стралджа (25.4%). Най-нисък е дялът на възрастното население в община Ямбол (24.2%).

Към 31.12.2023 г. **общият коефициент на възрастова зависимост¹ в област Ямбол е 72.3%**, т.е на всеки 100 лица в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат 72 лица в активна възраст.

Най-неблагоприятен е коефициентът на възрастова зависимост в община Тунджа (88.3%), следват общините Болярово (83.9%) и Стралджа (82.2%). Сравнително по-благоприятен е този коефициент в общините Елхово (69.5%) и Ямбол (66.0%).

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата **средна възраст**, която в края на 2023 година е 46.2 години.

През 2023 г. възрастовите граници за пенсиониране за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2023 г. е 57 474 души, или 54.1% от цялото население на областта, като мъжете са 30 623, а жените - 26 851.

Към края на 2023 г. над трудоспособна възраст са 31 475 души, или 29.6%, а под трудоспособна възраст - 17 371 души, или 16.3% от населението на областта.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2023 г. това съотношение е 67.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2023 г. в градовете на област Ямбол живеят 74 288 души, или 69.9%, а в селата - 32 032, или 30.1% от населението на областта.

В съответствие с административно-териториалното устройство на страната област Ямбол е разделена на 5 общини.

Най-малка по брой на населението е община Болярово, в която живеят 2 986 души, или 2.8% от населението на областта, а най-голяма е община Ямбол с 59 755 души (56.2%).

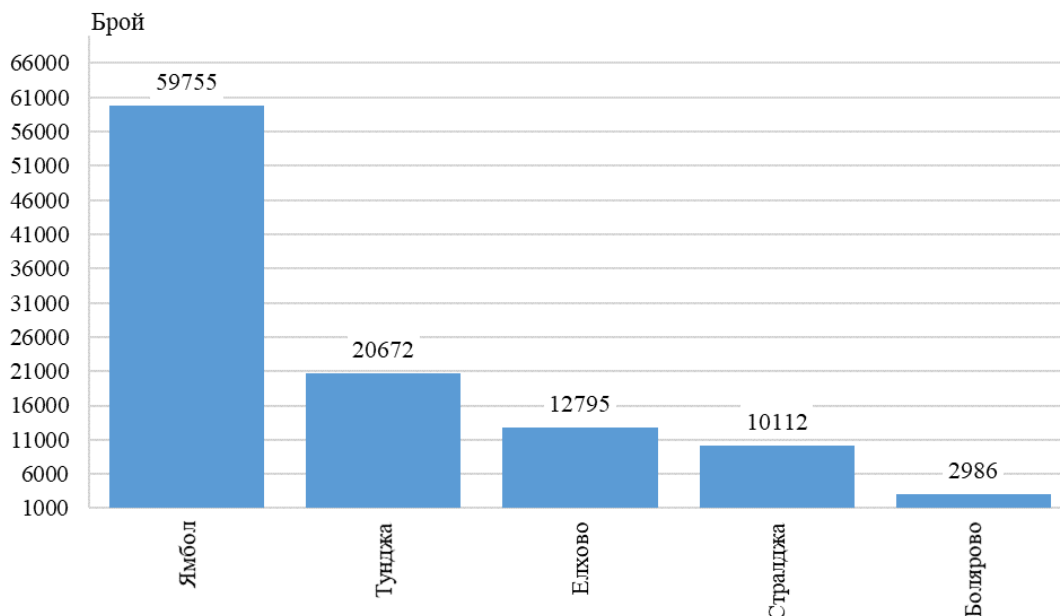
Към края на 2023 г. населените места² в област Ямбол са 109, в т.ч. 4 града и 105 села.

Най-големият град в областта е областният център гр. Ямбол, който е с население 59 755 души, а най-малък е гр. Болярово - 990 души.

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в «зависимите възрасти» (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в «независимите възрасти» (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

² Разпределението на населението по населени места в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение, а така също и от административните промени в селищната структура на страната.

Фиг.2. Население към 31.12.2023 г. по общини в област Ямбол

Раждаемост

През 2023 г. в област Ямбол са регистрирани 1 060 родени деца, като от тях 1 053 (99.3%) са живородени.

Коефициентът на обща раждаемост¹ в област Ямбол през 2023 г. е 9.9‰.

Броят на живородените момчета е 555, а на живородените момичета - 498.

В градовете и селата на област Ямбол живородени са съответно 727 и 326 деца. Коефициентът на раждаемост в градовете е 9.7‰ и в селата - 10.2‰.

С по-висок от общия за областта коефициент на раждаемост са общините Стралджа - 13.3% и Тунджа - 10.1%, а с по-нисък от общия за областта коефициент на раждаемост са общините Ямбол - 9.4%, Болярово - 9.3% и Елхово - 9.0%.

Към 31.12.2023 г. броят на жените във фертилна възраст (от 15 до 49 години) е 18.2 хиляди.

Броят на децата, родени от майки под 20 години е 268 през 2023 година.

Тоталният коефициент на плодовитост² е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2023 г. средният брой живородени деца от една жена в област Ямбол е 2.43.**

През 2023 г. **средната възраст на жените при раждане на първо дете** е 23.8 години.

През 2023 г. броят на живородените извънбрачни раждания в област Ямбол е 728, или 69.1% от всички живородени. Най-висок е относителният дял на извънбрачните живородени деца в общините Стралджа (90.4%) и Болярово (82.1%), следвани от общините Тунджа (81.7%), Ямбол (61.0%) и Елхово (58.6%).

¹ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

² Тоталният коефициент на плодовитост, изчислен въз основа на фертилният контингент жени, който обхваща жените на възраст 15 - 49 навършени години е преизчислен към 9.05.2024 година.

Смъртност

През 2023 г. броят на умрелите в област Ямбол е 2017 души, а **коэффициентът на обща смъртност¹ - 18.9‰**.

Смъртността сред мъжете в област Ямбол (20.9‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (17.0‰). През 2023 г. на 1 000 жени умират 1 153 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коэффициентът на смъртност е по-висок в селата (27.6‰) отколкото в градовете (15.1‰).

През 2023 г. в област Ямбол са починали 9 деца на възраст до една година, а коэффициентът на детска смъртност е 8.5‰.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението.

През 2023 г. в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Ямбол е намаляло с 964 души. Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествен прираст** в област Ямбол, е минус 9.0‰. Коэффициентът на естествен прираст в градовете е минус 5.4‰, а в селата - минус 17.4‰.

Всички общини в областта също са с отрицателен естествен прираст, като община Ямбол е с най-висок коэффициент на естествен прираст - минус 5.1‰. Следват общините Стралджа (-9.6‰), Елхово (-12.0‰), Тунджа (-16.4‰) и Болярово (-22.4‰).

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст, представляващ разликата между броя на заселените и броя на изселените лица във и от всяко населено място през календарната година, който за област Ямбол е отрицателен - минус 95 души. **Коэффициентът на механичен прираст** е минус 0.9‰.

Бракове и бракоразводи

През 2023 г. регистрираните юридически бракове в област Ямбол са 332. От всички регистрирани бракове 68.1% (226) са сред населението в градовете. В селата са сключени 106 брака. Най-много са сключените граждански бракове при мъжете във възрастта от 25 до 29 години - 19.3%, а при жените от 20 до 24 години - 19.0%.

През 2023 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 32.9 и 29.6 години.

Коэффициента на брачност², през 2023 г. е 3.11‰.

За 85.2% от мъжете и 84.6% от жените, сключили граждански брак през 2023 г. той е бил първи.

¹ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

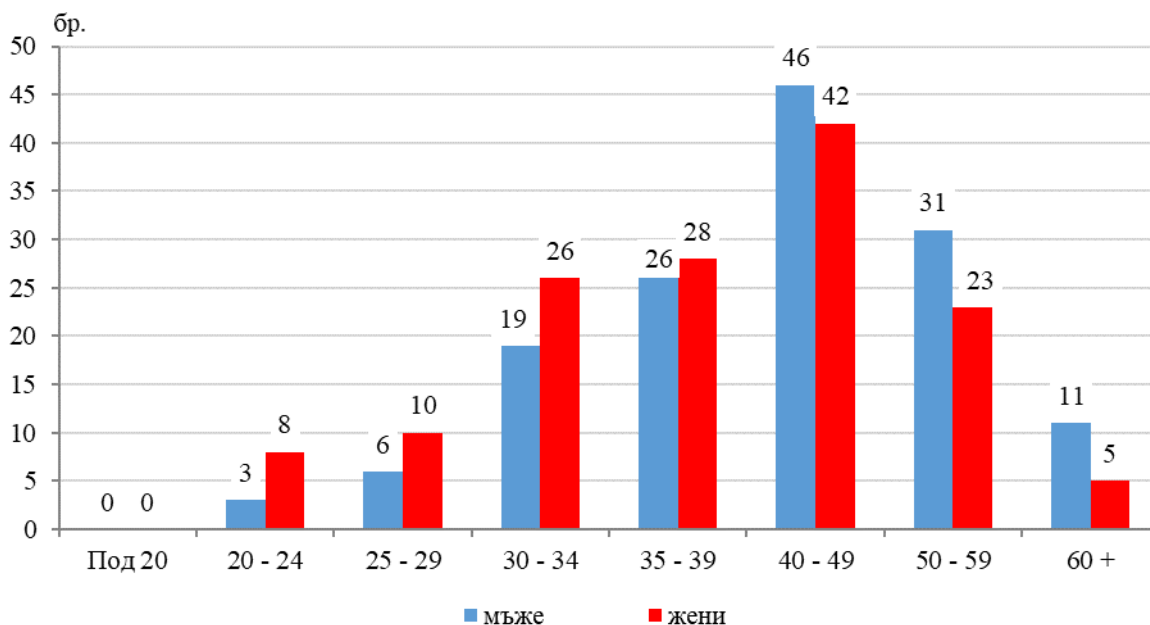
² Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

По показателя „предишно семейно положение при сключване на брака“, най-голям е броят на неженените мъже - 283, следван от разведените - 41. При жените също най-голям е броят на неомъжените - 281, следван от броя на разведените - 46.

През 2023 г. разводите в областта са 142. От всички прекратени бракове 70.4% се отнасят за населението в градовете. Критичен момент в съвместния живот на брачните двойки е възрастта от 40 до 49 години. При мъжете относителният дял на разводите в този възрастов интервал е 32.4%, а при жените - 29.6%.

Разводът е бил първи за 89.4% от мъжете и 94.4% от жените, разтрогнали своите бракове през 2023 година.

Фиг. 3. Бракоразводи в област Ямбол по възраст на разведените съпрузи през 2023 година

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическият регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

Повече информация и данни за броя и структурата на населението могат да бъдат намерени на интернет страницата на НСИ на следния линк: <http://www.nsi.bg/bg/node/2920> и в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=4).